

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

МАТЕРІАЛИ

**III Міжнародної
науково–практичної конференції**

**„НАУКА, ОСВІТА, СУСПІЛЬСТВО
ОЧИМА МОЛОДИХ”**

Частина 1. Психолого-педагогічний напрям

**19-20 травня 2010 року
м. Рівне**

ББК 72

УДК 001+37+316.3
Н-34

**НАУКА, ОСВІТА, СУСПІЛЬСТВО ОЧИМА
МОЛОДИХ: Матеріали III Міжнародної науково-
практичної конференції студентів, педагогів,
психологів та молодих науковців. Частина 1.
Психолого-педагогічний напрям. – Рівне, 2010.– 200 с.**

Програмний комітет:

Постоловський Руслан Михайлович – канд.іст.наук, проф., ректор – **голова оргкомітету**

Поніманська Тамара Іллівна – канд.пед.наук, проф., проректор з наукової роботи РДГУ – **заступник голови оргкомітету**;

Гон Максим Мойсейович – докт.політ.наук, проф.;

Павелків Роман Володимирович – докт.психол.наук, проф.;

Пальчевський Степан Сергійович – докт.пед.наук, проф.;

Сяський Андрій Олексійович – докт.техн.наук, проф.;

Войтович Ігор Станіславович – канд.пед.наук, доц.;

Воробйова Ірина Анатоліївна – канд.пед.наук, доц.;

Галатюк Юрій Михайлович – канд.пед.наук, проф.;

Галуха Любов Юріївна – канд.іст.наук, доц.;

Каштан Сергій Степанович – канд.техн.наук, доц.;

Максимцев Юрій Романович – канд.фіз.-мат.наук, доц.;

Павелків Віталій Романович – канд. психол. наук, доцент

Черніговець Тетяна Іванівна – канд.пед.наук, доц.;

Черній Алла Леонідівна – канд.політ.наук, доц.

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №9 від 29.04.2010р.)

далеко не все діти і навіть дорослі вміють повноцінно грати. При цьому здатність грати пов'язана з можливістю суб'єкта бути двопозиційним (одночасно бути всередині діяльності і поза нею).

Обнаружилось, що комп'ютерні ігри можна умовно поділити на два великі класи – перші відрізняються тим, що комп'ютер виступає партнером суб'єкта по грі, в той час як другі служать засобом ігрового спілкування між двома і більше суб'єктами.

В комп'ютерні ігри, як, втім, і в інші види ігор можна грати, тобто бути двопозиційним, а можна і не грати. Во другому випадку суб'єкт з допомогою комп'ютера компенсує свої реальні труднощі і проблеми, «намагається забути» і сконцентрувати свою увагу на уявному світі і т.п.

Дослідження особливостей різних ігровиків в комп'ютерні ігри дозволило зробити висновок про те, що тривалість ігри не є показником залежності від неї. Іншими словами, людина може проводити велику кількість годин в день за грою, але володіти іншими захопленнями, знаходити час для спілкування з друзями поза грою, успішно обмежувати, при необхідності, час ігри і пр. В будь-якому випадку він керує собою і своїм захопленням комп'ютерними іграми.

Разом з тим існують люди, мало іграючі, але вони не можуть відірватися від ігри, сів за комп'ютер, намагаються во чому б то ні стало доіграти і з-за цього опаздують на важливі зустрічі, роботу, навчання; зливаються з близькими людьми, коли те намагаються хоча б ненадовго відірвати їх від ігри і пр. Іншими словами вони керують власною грою і собою в якості ігровиків, а гра є справжнім суб'єктом їх діяльності. Ці люди, з точки зору зору і є психологічно залежними від комп'ютерних ігор.

Дослідження комп'ютерно залежних людей дозволяє говорити про те, що вони неоднорідні. Одні з них стали комп'ютерно залежними вторично, а спочатку вони довільно намагалися з допомогою комп'ютерних ігор вийти з реальності «сховатися» в тому світі, який вони разом з авторами комп'ютерних ігор придумали. Поступово вони все глибше занурюються в цей уявний світ і починають залежати від ігри і її переплетень.

Другі виявляються залежними практично одразу після невеликого досвіду ігри в комп'ютерну гру. Їх аналіз свідчить про те, що вони, незважаючи на зануреність в гру, не вміють грати і не грають не тільки в комп'ютерні ігри, але і в інші види ігор.

Якщо використати слова Л.С. Вygотського про ігрову діяльність, що в грі дитина «плаче як пацієнт і, одночасно, радується, як іграючий», то можна сказати, що у обох категорій ігровиків не представлена або мало представлена позиція «іграючого». Іншими словами вони знову таки виявляються не двопозиційними.

Сумуючи дані експериментального дослідження, спрямованого на вивчення особливостей ігровиків в комп'ютерні ігри, можна виділити наступні групи людей:

- не залежних від ігри і мало іграючих;
- не залежних від ігри і багато іграючих;
- залежних від ігри, які використовують гру як компенсацію;
- залежних від ігри, не маючих позиції «іграючого».

Кожна з виділених груп людей має свої психологічні характеристики і потребує в певних психологічних процедурах. Особливості цих процедур стосуються тих особливостей розвитку ігрової діяльності, яка відрізняє кожну групу. Якщо в першу і другу групи люди потребують тільки в реалізації інших видів діяльності, завдяки яким вони зможуть залишатися незалежними від ігри, то третю, яку можна віднести до третьої і четвертої групі потребують в створенні умов для становлення і розвитку ігрової діяльності з метою формування у них над ситуаційної і внеситуативної позицій. Крім цього з учасниками третьої групи необхідно проведення тренінгів, спрямованих на їх адаптацію і реалізацію себе в оточуючому світі.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОСОБИСТІСНОЇ РЕФЛЕКСІЇ В ПІЗНАВАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДЛІТКІВ

**Марчук В.А., магістрантка, Павелків Р.В., доктор псих., наук, професор
Рівненський державний гуманітарний університет**

Проблема особистісної рефлексії описана в фундаментальних теоретичних концепціях, які становлять методичне підґрунтя вивчення рефлексії (Г.М.Андреева, Н.І.Гуткіна, В.В.Давидов, А.З.Зак, В.К.Зарецький, С.І.Ісаєв, Г.С.Костюк, Ю.Н.Кулоткин, С.Д.Максименко, Н.Г.Олексієв, С.Л.Рубінштейн, В.І.Слободчиков, І.М.Семенов, С.Ю.Степанов, О.А.Тюков, Ю.М.Швалб, Г.П.Щедровицький, Р.Віклунд, М.Волбом, Е.Дінер).

У психологічному трактуванні рефлексією розглядають як форму активного особистісного переосмислення людиною того чи іншого змісту своєї індивідуальної свідомості, що забезпечує успішне здійснення нею власної діяльності. Поняття «особистісна рефлексія» визначається як процес усвідомлення власних дій у предметній області реалізації суб'єкт-суб'єктних відносин, процес відображення людиною власних вчинків, стосунків, впливів тощо. Особистісна рефлексія за допомогою своїх основних видів (ситуативного, ретроспективного, перспективного) призводить до утворення людиною нового образу «Я», створення нових можливостей для саморозвитку особистості як певної цілісності, що є досить актуальним для підліткового віку [1; 6; 8].

Саме у підлітковому віці, як зазначає І.С.Булах, виникає новий мотив – спеціально вивчати і пізнавати себе. Потреба самопізнання у підлітків є провідною і обумовлюється передусім необхідністю повніше, раціональніше використовувати свої внутрішні можливості з метою реалізації тих підвищених вимог, які висуває до них суспільство. Підліток здатен диференціювати у самому собі позитивні і негативні якості, порівнюючи себе з іншими, виявляючи підвищену чутливість до тих оцінок, які дають йому оточуючі.

Увага підлітка цілковито прикута до власної особистості. Вперше у розвитку особистості з'являються окремі прояви самосвідомості: самостереження, самопізнання, самоствердження, саморегуляція, які утворюють ієрархічний ряд саморозвитку підлітка. Глибокий інтерес до себе у нього виникає на основі інтересу до іншого, зокрема до однолітка. Пізнання якостей іншого відкриває можливості до самопізнання. Осмислення власних якостей відбувається у тій же послідовності, що й усвідомлення якостей іншого: спочатку виділяються зовнішні, фізичні характеристики, потім якості, пов'язані з виконанням певних видів діяльності і, зрештою, осмислюються особисті

риси характеру та приховані властивості внутрішнього світу. Це період, коли в психічному світі особистості закладаються основи особистісної рефлексії, яка визначає пізнавальну активність та особистісне зростання підлітка у подальшому [5; 6].

Виходячи із теоретичного аналізу робіт присвячених розвитку пізнавальної активності школярів (Ш.О.Амонашвілі, К.А.Абульханова-Славська, Л.С.Виготський, В.В.Давидов, І.Д.Бех, Г.С.Костюк, Е.В.Коротасва, І.Я.Лернер, М.І.Лісіна, С.Д.Максименко, А.М.Матюшкін, В.О.Моляко, С.Л.Рубінштейн, Р.В.Павелків, Т.І.Шамова, Г.І.Щукіна, М.Г.Ярошевский) можна стверджувати, що під пізнавальною активністю підлітків розуміється діяльність, спрямована на розуміння й опановування школярами ще невідомого навчального матеріалу, яка реалізована через базові сторони пізнавальної діяльності особистості - мотиваційну, змістову та операційну. Крім того пізнавальна активність детермінує розвиток особистісної рефлексії людини, яка проходить ряд онтогенетичних стадій, які поступово розгортаються у часі (значно інтенсивніше в період кризи) і характеризуються все більшим ускладненням форм самопізнання і саморегуляції.

Аналізуючи праці психологів, які займалися проблемою становлення самосвідомості особистості в період підлітковості, зокрема і особистісної рефлексії [3; 4; 5; 6; 7 та ін.], можна виділити специфічні особливості становлення самосвідомості в підлітковий період:

- уявлення про себе, самосприйняття набувають особливої афективної значущості;
- ускладнюється і поглиблюється самопізнання;
- одночасно підсилюються процеси диференціації та інтеграції психічних утворень у структурі самосвідомості:
 - активний і поглиблений розвиток рефлексивного аналізу як здатність „вивчати” власну особистість з різних сторін (власні риси характеру, емоції, вчинки, поведінку);
 - підсилення диференційованості компонентів самосвідомості (рефлексія різних образів „Я”: фізичного, ідеального, реального, нормативного, соціального та ін.);
 - синтезування-узагальнення властивостей різних аспектів „Я” у глобальне уявлення про себе як цілісну особистість, відносно автономну і незалежну від інших особистостей;
 - розгортання інтеграційних процесів, що активізують появу відносно стійкого особистісного утворення – особистісної ідентичності як почуття індивідуальної самототожності, наступності та єдності;
 - гостра потреба в емоційно-ціннісному ставленні до себе:
 - переважання загального позитивного ставлення до себе (10-11 років);
 - домінування позитивної самооцінки з появою негативних висловлювань про себе (11-12 років);
 - поряд з прийняттям самого себе виникає неприйняття себе, яке зумовлене оцінками оточуючих (12-13 років);
 - виникнення оперативної самооцінки, що відображає як позитивне, так і негативне ставлення до себе у теперішній час („тут і тепер”) і заснована на зіставленні своїх особливостей, якостей, форм поведінки з певними соціальними нормами (13-14 років);
 - поява самооцінок, які мають невизначений та амбівалентний характер і поступове зниження у зв'язку з цим негативних висловлювань про себе (14-15 років);
 - нові, глибокі зміни у „самоприйнятті”, а саме: з одного боку, переживання власної динамічності, змінності, а з іншого – тенденція до цілісного уявлення про себе, що породжує уявлення про власну складність, неоднозначність;
 - починає переважати тенденція до адекватної реакції на успіх або неуспіх, що визначає динаміку рівня домагань – показника регулятивної сторони самосвідомості;
 - вміння правильно поставитися до успіху як ситуативного досягнення у діяльності та спілкуванні;
 - вміння правильно поставитися до невдачі як до конкретних прорахунків у взаємодіях (а не краху самооцінки взагалі).

Варто відмітити, що саме у підлітковому віці виникає здатність особистості повніше осмислювати зовнішній світ (бути пізнаним і пізнаючим), бачити самого себе як об'єкт зовнішнього світу. Рефлексивне, пізнаюче Я і об'єктне, рефлексивне Я в єдності й взаємодії утворюють зміст досвіду підлітка. Сполучення, пряме і зворотне співвідношення, узгодженість (синергійність) і неузгодженість (асинергійність) всіх властивостей та функцій самосвідомості приводить до формування трьох її самосвідомості (когнітивної, емоційної, регулятивної). В процесі набуття підлітком життєвого досвіду, коли ускладнюється когнітивно-емоційний конструкт, відбувається подальша диференціація Я завдяки особистісній рефлексії, це, в свою чергу, визначає особистісний простір підлітка і впливають на розвиток його пізнавальної діяльності.

Отже, розвиток пізнавальної активності в підлітковому віці пов'язаний з посиленням зростанням самосвідомості школяра, і, зокрема, з формуванням особистісної рефлексії, що сприяє розширенню сфери усвідомлення й поглиблення знань про себе, інших людей, навколишній світ тощо. Пізнавальна активність та самостійність учня в навчанні залежать від того, якою мірою він володіє механізмами самоаналізу, саморегуляції, самоорганізації, самоконтролю, самооцінки тощо. Тобто, пізнавальна активність визначається розвитком особистісної рефлексії учнів підліткового віку.

Література

1. Аверин В.А. Психология детей и подростков.- СПб: Питер, 1998.-379 с.
2. Бех И.Д. Психологические основы нравственного развития личности: Дис... докт. психол. наук: 19.00.07. - К., 1992. - 320 с.
3. Битянова М.П. Психология личностного роста. – М: Международная педагогическая академия, 1995. – 64 с.
4. Божович Л.И. Проблемы формирования личности: Избр. психол. тр./Под ред. Д.И.Фельдштейна. – М., 1995.– 212 с.
5. Булах І.С. До проблеми провідного психологічного новоутворення особистості підліткового віку // Вісник Харків. держ. пед. ун-ту ім. Г.С.Сковороди. Психологія. – Харків: ХДПУ, 2001 – Вип. 6. – С. 22-36.

6. Булах І.С. Психологія особистісного зростання підлітка: Монографія. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2003. – 340 с.
7. Кириченко Т.В. Психологічні механізми саморегуляції поведінки підлітків: Дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07/НПУ ім. М. Драгоманова. – К., 2001. – 249 с.
8. Павелків Р.В. Розвиток моральної свідомості та самосвідомості в молодшому шкільному віці: Дис. ... д-ра психол. наук. – Рівне, 2005. – 433 арк.
9. Психология подростка: Хрестоматия / Сост. Ю.П. Фролов. – М.: Рос. пед. агенство, 1997. – 526 с.

НОВЫЙ ПОДХОД К ИЗУЧЕНИЮ ЛИЧНОСТИ: СВЯЗЬ ЭКЗИСТЕНЦИАЛЬНЫХ И ИНДИВИДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ХАРАКТЕРИСТИК ЛИЧНОСТИ

Майнина И.Н., аспирантка

Высшая школа психологии при институте психологии РАН

В настоящее время можно говорить о развивающемся интересе отечественной психологии к идеям и методам экзистенциального анализа. Однако при их применении зачастую возникают методические проблемы. На сегодняшний день ощущается нехватка методического инструментария для оценки исследований, проводимых в рамках экзистенциальной психологии. В связи с этим, возникает необходимость создания валидного и надежного диагностического инструмента, разработанного в рамках данной парадигмы и применимого к русскоязычной выборке. Примером такого инструмента является переведенный на русский язык, стандартизированный опросник «Шкала экзистенции» – личностный опросник, направленный на измерение экзистенциальной наполненности личности. Методика основывается на идеях экзистенциально-аналитической теории В. Франкла и базируется на концепции четырех фундаментальных мотиваций А. Лэнгле. В целом, проблема создания методических инструментов изучения смысловых систем через их отражение в индивидуальном мировоззрении без сомнения представляется актуальной для современной отечественной психологии личности.

При этом интересным также является изучение связи основных характеристик современного экзистенциального анализа с индивидуально-психологическими характеристиками личности. В данном исследовании они измерялись с помощью методики личностного дифференциала. Таким образом, целью данного исследования является выявление связей между данными характеристиками и возможное их объяснение.

Методики: 1) Опросник «Шкала экзистенции» (ШЭ) А. Лэнгле, К. Орглер. В исследовании использовался стандартизированный И.Н. Майниной, А.Ю. Васановым вариант опросника [3, с. 87-99]. 2) Методика «Личностный дифференциал» (ЛД), адаптированная Е.Ф. Бажиным, А.М. Эткиндоном в НИИ им. В.М. Бехтерева [1]. 3) Т.к. данные методики не защищены от фактора социальной желательности, в исследовании также использовался «Личностный опросник Айзенка» (ЕРІ), содержащий шкалу L («шкала лжи») [4].

Выборка. При проведении исследования выборку респондентов составили 84 человека. После прохождения тестирования по ЕРІ, выборка респондентов сократилась до 76 человек (8 респондентов не прошли тестирование по шкале L). Таким образом, в дальнейшем исследовании принимались во внимание результаты 76 респондентов (16 мужчин и 60 женщин) в возрасте от 17 до 25 лет (средний возраст составил 22 года).

Методы обработки и анализа данных. Для обработки данных использовался стат. пакет SPSS v12.0 for Windows.

Результаты и их обсуждение. Проверка корреляционных связей между шкалами опросников осуществлялась с помощью коэффициента корреляции Спирмена (Rs). Результаты корреляционного анализа показателей опросников представлены в таблице 1, в которую внесены только значимые корреляции (см. Таблица 1).

Таблица 1

Значимые корреляции показателей опросника ШЭ с опросниками ЛД и ЕРІ (при $p < .05$)

		ШЭ				
		SD	F	V	E	G
ЛД	Активность	0.239	0.273	0.408	0.384	0.294
ЕРІ	Нейротизм		-0.330	-0.467	-0.453	-0.277

Значимая положительная корреляционная связь наблюдалась только между шкалой «Активность» методики ЛД и шкалами SD, F, V, E, G опросника ШЭ, причем самая высокая связь была со шкалой V («Ответственность»). Данный результат свидетельствует о том, что высокая активность, общительность и импульсивность человека стимулирует уровень его экзистенциальной наполненности (шкала G). Таким образом, возрастает уровень внутренней ответственности (шкала V), внутренней свободы (шкала F) и экзистенции (шкала E) человека в целом. По мнению Лэнгле, экзистенция, как основное понятие экзистенциализма и экзистенциального анализа, означает такой способ бытия человека, когда он постоянно находится в «ситуации», которая запрашивает его как Person: «Как человеку быть в этой ситуации человеком?». Осуществляя себя таким образом, человек переживает глубокое чувство согласия и удовлетворения [2, с. 156].

Значимая отрицательная корреляционная связь наблюдалась только между шкалами F, V, E, G опросника ШЭ и шкалой «Нейротизм» опросника ЕРІ. Показатель нейротизма характеризует человека со стороны его эмоциональной устойчивости (стабильности). Показатель является биполярным и образует шкалу, на одном полюсе которой находятся люди чувствительные, эмоциональные, тревожные, склонные болезненно переживать неудачи и расстраиваться по мелочам (полюс нейротизма), а на другом – люди, не склонные к беспокойству, устойчивые по отношению к внешним воздействиям, вызывающие доверие, склонные к лидерству (полюс стабильности) [4, с. 140 – 141]. Поэтому можно сказать, что эмоционально стабильная личность скорее будет иметь высокий уровень экзистенциальной наполненности, в то время как нейротичная – низкий, что и нашло свое подтверждение в данном исследовании. По нашим предположениям нейротичная личность, исходя из основных положений экзистенциального анализа и логотерапии, не обладает достаточной внутренней свободой и ответственностью. «Люди обретают свободу действия через расширение самосознания и последующее принятие на себя ответственности за свои поступки. Однако за свою свободу и ответственность человек расплачивается чувством

ЗМІСТ

ПСИХОЛОГО – ПЕДАГОГІЧНИЙ НАПРЯМ

Hal Rice, M. Sue Sroda. A Brief History of CTLT at Murray State University	3
Shankovs'ka Vasylyn, Zubilevych Maryna. The training of bachelors at humanitarian university departments in the USA and Great Britain	3
Абібуллаєва С. М. Наукові підходи до вивчення педагогічного мислення в контексті професійного становлення особистості майбутнього вчителя	4
Андронович Л.Н., Дубинина Д.Н. Разнообразие приемов обучения пересказа литературных произведений как средство повышения эффективности формирования у дошкольников связной речи	7
Бакшиш Евеліна, Заредінова Е. Р. Підготовка вчителя до особистісно-орієнтованого виховання молодшого школяра	8
Баланович Ганна, Белешко Д.Т. Розробка методичного посібника: Курс за вибором «Подільність цілих чисел»	9
Баранова С. Н, Стреха Е.А. Ознакомление старших дошкольников с организмом человека в процессе дидактических игр	11
Бекирова Адиле Рустемовна Особенности формирования основ гражданской культуры младших школьников в школах автономной республике Крым	12
Бенедюк Т.М., Зайченко Ю.А., Твердохліб І.А. Використання комп'ютера на уроках математики	15
Берник Іванна, Янцур М.С. Формування професійної спрямованості учнів основної школи з врахуванням соціонічних типів особистості	17
Блащинская И. А. Состояние владения старшими дошкольниками словарем русского и белорусского языков в ситуации близкородственного двуязычия.	18
Богданова Ганна, Ротерс Т.Т. Інтерактивні технології навчання вчителів фізичної культури у післядипломній педагогічній освіті	20
Бородач Татьяна, Дубинина Д.Н. Обогащение и активизация словаря детей дошкольного возраста	21
Бородич Ирина, Горбатова Е.В. Использование книжной иллюстрации как средства развития творчества у детей дошкольного возраста	21
Вербець Олександр, Тарасенко В.І. Соціально-психологічні проблеми поглиблення якості освіти	22
Вербіцький П.М., Кирильчук Ю.В. Методика розвитку технічних здібностей в учнів на заняттях з професійного навчання (за професією токаря)	23
Войтик Т. П., Стреха Е.А. Организация игр с природными материалами детей младшего дошкольного возраста в практике работы дошкольных учреждений	25
Войтович І.С. Використання форумів у педагогічній діяльності.	25
Войтович Оксана Формування міжпредметних компетентностей учнів ЗОШ	27
Галатюк Михайло Дидактичний зміст навчально-пізнавальної компетентності у шкільній освіті.	28
Галатюк Тарас Формування навчальної діяльності у процесі з розв'язування фізичних задач.	30
Ганжа М. Проектування функціональної моделі естетичного виховання молодших школярів засобами дизайну	31
Гаюк Андрій, Сингаївський Д.В. Використання інтерактивних аудіовізуальних засобів у процесі трудового навчання старшокласників	33
Гладун Тетяна Індивідуалізація навчання учнів засобами інформаційних технологій.	34
Гнедко Наталія, Белешко Д.Т. Основні принципи реалізації допрофільної підготовки.	36
Гомонай Іванна, Дичківська І.М. Принципи добору матеріалу з народного декоративно-прикладного мистецтва для роботи з дошкільнятами.	37
Гордєєва Ольга, Вербець В. В. Проблеми підготовки педагогів-балетмейстерів дитячих хореографічних колективів у вищих навчальних закладах.	39
Горобець Т. В. Сучасні технології зі слухання музики в дошкільних навчальних закладах у контексті підготовки до практики студентів педагогічних коледжів.	40
Давидюк Людмила, Янцур Л.А. Формування у дошкільників інтересу до декоративної діяльності за мотивами українських народних промислів.	43
Дмитришина Надія Національне виховання в українській педагогічній думці.	45
Єфремов С.В. Здійснення професійно спрямованої науково – дослідної роботи студентів у наукових гуртках у позааудиторний час у вищих навчальних закладах України у 80–90 роки ХХ століття.	46
Заблюцька Ірина, Гроть Л. В. Особливості навчання монологічного мовлення школярів в середній ЗОШ.	47
Заредінова Е.Р., Алієва Е.Н. Характеристика інноваційних технологій як засіб формування творчої активності учнів.	48

Заячківська М.В. Виховання дітей старшого дошкільного віку в різновікових групах: сучасні теоретико-методичні підходи.	51
Зінченко П.А., Твердохліб І.А. Використання мультимедійних технологій в навчальному процесі під час повторення навчального матеріалу.	52
Зиядинова Рияна, Заредінова Е.Р. Подготовка молодых педагогов к работе с одаренными детьми.	54
Зубілевич М.І., Концимал І.П. Особливості впровадження проектно-методики на уроках англійської мови на початковому ступені навчання в ЗОШ.	55
Зубілевич М.І., Павлуш Наталія. Сугестопедичний підхід до процесу викладання іноземної мови у середній ЗОШ на старшому етапі навчання.	57
Івашенко А.А., Твердохліб І.А. Основні етапи розвитку та використання комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання.	58
Карпович О. А., Стреха Е. А. Методика ознакомления детей старшего дошкольного возраста с лекарственными растениями.	60
Кашицька Ольга, Малиновська Н.В. Виховання економічної культури у дітей старшого дошкільного віку.	61
Кирильчук Зоряна, Суржук Т.Б. Роль текстологічних знань у навчанні молодших школярів зв'язних висловлювань.	63
Кіясь Аліна, Долинська Л.В. Формування ефективних копінг-стратегій вчителів активними соціально-психологічними методами навчання.	64
Козаченко І.А. Основные характеристики содержательно-процессуального подхода в учебном процессе.	66
Коломієць Н.М. Концепція та засоби особистісно зорієнтованого підходу у навчанні іноземних мов.	68
Колтович О.В., Стреха Е. А. Экологическая сказка как средство формирования экологических представлений у детей старшего дошкольного возраста.	69
Конько Юлія, Самсонок Н.Ф. Критичне мислення – основа формування особистісної позиції дошкільника.	70
Корецька Наталія, Горобаха Н.М. Інтеграція різних видів діяльності як засіб сенсорного виховання дітей третього року життя.	71
Костолович М.І. Зміст, форми й методи активізації творчого потенціалу підлітків у процесі краєзнавчої роботи.	73
Кравчук Тетяна, Павлова Н.С. Сучасні інтерактивні технології у процесі навчання інформатики.	74
Красько Надія, Малиновська Н. В. Педагогічні умови формування усвідомленого ставлення старших дошкільників до своїх прав та обов'язків.	75
Круглик О. В., Коваль В.В. Методика формування методів наукових досліджень у процесі вивчення математики.	77
Крук Сергій Іванович, Козяр Михайло Миколайович. Педагогічні умови формування толерантності у особового складу підрозділів з надзвичайних ситуацій.	79
Кучмистенко Е.Л., І.В.Житко. Взаимодействие детского сада и семьи в процессе математического развития детей старшего дошкольного возраста.	79
Левченко Діна, Тарасенко Г.С. Роль мистецтва у формуванні екологічної свідомості особистості: аксіологічний аспект.	81
Логвинюк Наталія, Бляшевська А. В. Інтерактивні технології формування професійно спрямованої іншомовної комунікативної діяльності майбутніх економістів.	83
Лотоцька Інна, Вербець В.В. Проблеми діагностики соціального потенціалу студентів.	83
Мазурок Оксана, Михальчук Н.О. Педагогічні умови формування професійної компетентності в майбутніх вчителів іноземних мов.	84
Малишевська С., Сингаївський Д.В. Формування профорієнтаційних знань учнів 8-9 класів в процесі трудового навчання з використанням ігрових методів.	86
Матвеєнко А. Н., Стреха Е. А. Народные приметы как средство ознакомления детей старшего дошкольного возраста с природой.	87
Мащенко Вікторія, Суржук Т.Б. Формування мовленнєвої здібності учня початкових класів.	87
Менумерова Фериде, Заредінова Э.Р. Специфика педагогического общения учителя.	90
Мисник С.А., Стреха Е. А. Ознакомление детей старшего дошкольного возраста с птицами ближайшего природного окружения.	91
Мойсюк Русана. Гендерні аспекти виховної діяльності релігійних організацій західної України початку ХХ століття.	92
Мусаєва З.Р. Педагогические условия приобщения детей старшего дошкольного возраста к народным традициям средствами этнографической культуры.	94
Мустафаєва З.И. Эффективные формы взаимодействия дошкольного учреждения и семьи в процессе физического воспитания дошкольников.	96
Ніжегородцев В., Грищенко Г.О. Формування вмінь та навичок у навчально-дослідній роботі	

студентів курсу спеціального фізичного практикуму.	97
Нечай С.П. Нові пріоритети моделі музично-педагогічної підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів.	98
Носяр О.В., Янцур Л.А. Формування художнього образу в образотворчій діяльності старших дошкільників.	100
Облівач Аліна, Заредінова Е.Р. Засоби навчання нового покоління запит сучасної освіти.	101
Остапчук Вікторія, Бігунова С.А. Використання інтерактивних технологій на молодшому етапі загальноосвітньої школи при вивченні англійської мови.	102
П'янкowska Інна, Голубєва М. О. Провідні тенденції європейської освіти у підготовці учителів у ВНЗ Німеччини.	103
Павелків К.М. Загальна і професійно-педагогічна культура вчителя: сутність та специфіка.	105
Павлова Н.С. Формування компетентної особистості через впровадження у процес навчання веб-квестів.	107
Пічурова Катерина, Сварковська Л.А. Характеристика рухової активності дітей третього року життя.	108
Поліщук Валентина, Кирильчук Ю. В. Формування знань учнів 8-9 класів на заняттях трудового навчання з використанням нетрадиційних уроків.	109
Поліщук Н.В. Особливості реалізації дидактичних принципів при викладанні курсу „Технологічне обладнання харчової промисловості та його експлуатація”.	110
Попчук Олена. Формування професійної культури майбутніх документознавців засобами педагогічних інновацій.	113
Ребенок Е. А., Заредінова Э.Р. Технологія інтерактивного навчання.	115
Романович Ольга, Косарева О. І. Педагогічні умови формування гендерних ролей в процесі соціалізації дітей старшого дошкільного віку.	117
Руль Анна, Янцур М. С. Формування професійних намірів в учнів старшої школи в процесі трудового навчання на основі індивідуального підходу.	118
Русин В., Дичківська І.М. Рухливі ігри як засіб всебічного розвитку дітей дошкільного віку.	120
Савенюк Тетяна, Белешко Д.Т. Методика навчання студентів математичних спеціальностей загальним методом розв'язування планіметричних задач.	120
Семерня О. М., В.В.Пака. Інформаційні підходи організації навчально-пізнавальної діяльності старшокласників з фізики.	122
Семещук Андрій, Янцур М.С. Використання сучасних інформаційних технологій в процесі графічної підготовки молодших спеціалістів технічного напрямку.	126
Сергеева Е.В., Нога И.В. Создание и апробация электронного учебника «Информационные технологии в биологических исследованиях».	127
Смайлова А.С. Розвиток в учнів інтересу до вивчення іноземної мови засобами проблемних завдань.	128
Соломонян Наїра, Косарева О.І. Педагогічні умови формування позитивного я-образу у дітей старшого дошкільного віку.	131
Суботюк Валентина. Проблеми екологічного виховання особистості в історії шкільної освіти і педагогічної думки.	132
Сьох Я. В., Коваль В. В. Методика організації та проведення позакласної роботи у класах з поглибленим вивченням математики.	134
Ткаченко Юлія, Стучинська Н.В. Контроль знань та вмій студентів вищих медичних навчальних закладів засобами інформаційно-комп'ютерних технологій у процесі вивчення фізико-математичних дисциплін.	135
Тригуб Любов Михайловна. Педагогические аспекты формирования коммуникативной компетентности дошкольников в условиях двуязычия.	137
Тульська Оксана. Самовдосконалення як один із шляхів формування професійної культури майбутніх екологів.	138
Усенко Роман Станіславович. Формування інформаційно-комунікативної компетентності студентів.	140
Устінова Вікторія, Засєкіна Т.М. Особливості критичного мислення як методу навчання в сучасній школі.	141
Федорчук Юлія, Бігунова С. А. Шляхи підвищення швидкості ознайомлювального читання англійською мовою.	142
Фирсова Н., Воловик А.К. Глобализация европейской системы высшего образования.	143
Філіппова Лариса. Методика проведення лекційних занять з хімії для студентів фармацевтичної галузі.	144
Хайруллаева Диляра Энверовна. Теоретические основы ознакомления дошкольников с изобразительным искусством в процессе посещения музея.	146
Харкавців Ірина, Ковальчук В. Ю. Застосування нових інформаційних технологій і засобів навчання як один із напрямів розвитку педагогічної творчості.	148

Хоронжевський О.М. Температурно-повітряний режим навчальних майстерень та гігієнічні вимоги.	150
Чудюк Галина, Вербець В. В. Формування морально-етичного потенціалу студентів в контексті особистісно орієнтованого виховання.	151
Шевцова Наталія Пантелеевна. Педагогическая оценка эмоционального состояния дошкольников в процессе индивидуального подхода.	153
Шкловчик О.А., Стреха Е.А. Экологическое воспитание детей старшего дошкольного возраста в процессе реализации метода проектов.	155
Шкопителько Сільвія, Поніманська Т.І. Педагогічні умови формування здорового способу життя у дітей дошкільного віку.	156
Шурин Олена. Гуманістична поведінка як невід’ємна особистісна риса майбутніх учителів.	157
Юрчук Олексій, Поніманська Т.І. До проблеми наступності у фізичному вихованні старших дошкільників та молодших школярів.	158
Аджалимова Э. Р., Харахады С.И. Психофизиологические механизмы овладения чтением.	159
Адаманова Ельзара, Заредінова Е.Р. Зміст та сутність поняття «інтерес» у психолого-педагогічній літературі.	161
Багай Б.М., Павелків Р.В. Психологічні особливості розвитку Я-концепції молодшого школяра.	162
Бакал Анатолій. Подолання психологічних бар’єрів як передумова успішної діяльності майбутнього фахівця.	163
Богушевич Татьяна, Горбатова Е.В. Развитие творческих способностей старших дошкольников в условиях кружковой работы.	164
Грицай Яна, Бушусв Т.В. Развитие Я-образу профессионалу на этапе фахової підготовки.	165
Гріньова О.М. Теоретичний аналіз проблеми української ментальності в психологічній літературі.	166
Дук Н.И., Шебеко В.Н. Формирование мотивации двигательной активности дошкольников в условиях игровой деятельности.	167
Илькова Н. В. Развитие познавательных возможностей младших школьников.	168
Карнаух Володимир, Савуляк В.О. Вживання підлітками слабоалкогольних напоїв як чинник формування адикцій.	169
Касаткіна О.В. Психолого-педагогічні умови формування мотивації досягнення студентів на заняттях іноземної мови.	170
Кислинська Ганна, Дейниченко Л.М. Особливості прояву адаптивності студентської молоді залежно від релігійних орієнтацій.	172
Кравцов О.Г. Мотивационной тенденции к агрессии как фактор деливентго поведения несовершеннолетних правонарушителей.	173
Кулаков Р.С. Психологічні аспекти та бар’єри професійного самовизначення у ранньому юнацькому віці.	174
Лабінська С.М. Розвиток рівня домагань підлітків залежно від типу сімейних відносин.	176
Мазорчук І., Павелків В.Р. Теоретико-методологічні аспекти дослідження агресії та агресивності.	177
Майнінна І.Н. К вопросу о проблеме оценки глубинных индивидуально-психологических характеристик восприятия человека по выражению его лица.	178
Максимов А.А. Компьютерно-игровая зависимость сквозь призму неклассической психологии.	178
Марчук В.А., Павелків Р.В. Психологічні особливості розвитку особистісної рефлексії в пізнавальній діяльності підлітків.	179
Майнінна І.Н. Новый подход к изучению личности: связь экзистенциальных и индивидуально-психологических характеристик личности.	181
Ожоганич М.М., Михальчук Н.О. Складові комунікативної компетенції старшокласників.	182
Отлич Дарія, Бушусва Т.В. Психологічна сутність копіngu.	183
Павелків В.Р. Теоретичний аналіз психології агресії та агресивності у зарубіжній літературі.	183
Палагнюк В., Ямницький В.М. Професійна адаптація викладача-початківця педагогічного ВНЗ як психологічна проблема.	185
Ренке Сергій Олександрович. Образ професійного психолога в свідомості студентів.	186
Рябкіна О.К., Пов’якель Н.І. Гендерні особливості формування конфліктної компетенції в юнацькому віці.	188
Сейдаметова С.И. Особенности личности и качество жизни больных в травматологии и ортопеди.	189
Серко Володимир, Руденко Н.М. Психологічні умови розвитку конфліктологічної компетенції студентів.	191
Ходин Виктор, Гордеюк О.В. Влияние внутрисемейных факторов на формирование личности старшего ребенка.	192
Хомич Іванна, Павелків Р.В. Особливості формування ставлення до свого Я в учнів молодшого шкільного віку.	193
Шабалина Виолетта, Бежанова Н.Л. Критериальная характеристика уровня сформированности общеучебных интеллектуальных умений младших школьников на уроках чтения.	194
ЗМІСТ.	197

Наукове видання

„НАУКА, ОСВІТА, СУСПІЛЬСТВО ОЧИМА МОЛОДИХ”

**Матеріали IV Міжнародної
науково–практичної конференції
студентів та молодих науковців**

**17–18 травня 2010 року
м. Рівне**

Відповідальний за випуск –
Комп'ютерна верстка –

Формат 60*84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Romans.
Друк різнографний. Ум. друк арк. 32. Замовлення № 97 /1. Тираж 300 прим.

*Віддруковано засобами оперативної поліграфії ПП Самборський І.О.,
вул. Толстого, 3, м. Рівне, Україна, 33028.*